

Human Society and Education in the Changing World

DR. ERCAN YILMAZ (ED)

DR. SÜLEYMAN ALPASLAN SULAK (ED)

PALET YAYINLARI

Human Society and Education in the Changing World

DR.ERCAN YILMAZ(ED)
DR.SÜLEYMAN ALPASLAN SULAK(ED)

ISBN: 978-605-7600-06-6

Konya, 2018

PALET YAYINLARI

Mimar Muzaffer Cad. Rampalı Çarşı No: 42 Meram / Konya

Tel. 0332 353 62 27

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINCI SERTİFİKASI: 10418

Web: www.paletyayinlari.com.tr

İÇİNDEKİLER

PREFACE	v
Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretim Sürecinde Uyarlanmış Birincil Literatür Kullanımına Yönelik Görüşleri	1
1950-1960 Dönemi Köyden Kente Olan Göçlerin Türk Siyasal Hayatına Olan Etkileri	13
Algılanan Kontrolün Yetki Devri ve Performansla İlişkisi Üzerine Bir Araştırma	23
İslami Finans Açısından Katılım Bankalarının Fon Kullandırma Yöntemlerinin Gelişimi Ve Bugünkü Durumu: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankaları Açısından 2018 Yılı İtibariyle Durum Analizi	35
İç Anadolu Bölgesinde Faaliyet Gösteren Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Uygulamalarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma	50
Turist Rehberlerinin Gastronomi Turizmine Yönelik Faaliyetleri: Konya Örneği.....	61
Mahkeme Kararları Işığında Eğitim-Öğretim Hakkının Kullanılması Ve Türkiye İçin Önemi	71
İnsan Biçimci Tanrı Tasavvurları Ve Fahreddin Er-Razî'nin Tenzih Anlayışı	118
Jurgen Habermas’a Göre Tamamlanmamış Bir Proje Olarak Modernite	132
Legal Responsibility of the Ethical Committee In Clinical Researches	140
Siyasi Tarih ve Uluslararası Hukuk Disiplinleri Arasındaki İlişki	149
Müzeden Geleceğe Endüstri 4.0.....	156
Tuzgölü’nün Tarihi Potansiyeline İlişkin Yerel Halk Algısı.....	167
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersinin, İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Öz Yeterliliklerine ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına Etkisi	179
The European Union as a Crisis Manager in Sub-Saharan Africa: The Case of an Effective or an Opportunistic Multilateralism?	188
Üniversite Öğrencilerinin Küresel Isınmanın Biyoçeşitlilik Üzerine Etkileri Hakkındaki Görüşleri	197
Üniversite Öğrencilerinin Küresel Isınmada İnsanın Rolü Hakkındaki Algıları.....	208
Finansal Dolarizasyon, Döviz Piyasası Baskısı ve Hisse Senedi Getirileri Arasındaki İlişkinin Tespiti: Aralık 2005–Kasım 2017 İçin Ampirik Bir Analiz	216
Bankacılık Sektörü Finansal Kırılganlığı ve Kredi Riski İlişkisi Üzerine Bir Uygulama	232
Nazım Hikmet’in Şiirlerinde Sosyolojik Açından Çocuklar	240
Sağlık Yöneticilerinin Sağlık Teknolojileri Değerlendirmesi Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi: Kamu ve Özel Hastane Karşılaştırması.....	249
Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Finansal İyilik Halleri İle Finansal	257
Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	257
Bulgarca İsimlerde Gramatik Cinsiyet Kategorisi ve Teklik / Çokluk	266

Jurgen Habermas'a Göre Tamamlanmamış Bir Proje Olarak Modernite	277
Kodlama Eğitiminde Robot Kullanımı Ve Robotik Kodlama Eğitici Eğitiminde Öğretmenlerin Tecrübe Ve Görüşlerinin Alınması	285
Konya'da ki 4 ve 5 Yıldızlı Otel İşletmelerinde Çalışan Personelin Sürdürülebilir Turizm Algıları Üzerine Bir Araştırma: Konya Örneği	304
Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Okul Motivasyonlarının Okul Tükenmişliğine Etkisi	321
Öğretmen Liderliği.....	331
Örgütsel Güvenin Okul Kültürüne Etkisi	350
Matematik Öğretmen Adaylarının Matematik Kaygılarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi	360
Öğretmen Adaylarının FeTeMM Farkındalık ve Bilgi Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi.....	368
Multiliteracies: A New Pedagogical Approach For Future Teachers	385

İç Anadolu Bölgesinde Faaliyet Gösteren Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Uygulamalarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma

Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye, a.dinc@konya.edu.tr

Bünyamin ÖZLÜ, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye, ozlubunyamin@gmail.com

Özet

İnsanların ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla üretim faaliyetlerinin artırılması çevre sorunlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bununla birlikte temelinde ana kaynakların korunması, geliştirilmesi ve özellikle yenilenebilir kaynakların değerlendirilmesi yatan sürdürülebilir turizmin çevreyle uyum içerisinde olması kaçınılmaz bir gerçektir. Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı İç Anadolu Bölgesinde faaliyet gösteren yeşil yıldızlı otel işletmelerinin uygulamakta oldukları yeşil yıldız kriterlerinin ortaya konulmasıdır. Bu amaç kapsamında yeşil yıldız uygulamasına sahip otel işletmelerinde; genel yönetim, personel eğitimi, tesisin yatak odalarındaki düzenlemeler, enerji, su, deterjanlar ve atıklara yönelik yapılan uygulamalar değerlendirilmiştir. Bu çerçevede araştırmanın verileri, İç Anadolu Bölgesinde bulunan; Ankara, Eskişehir, Konya, Kayseri ve Nevşehir illerindeki yeşil yıldız belgesine sahip otel işletmelerinde görev yapan yöneticilerle yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda işletmelerin çoğunun çevre danışmanlık hizmeti aldığı tespit edilmiş ve yeşil yıldız kriterlerini hizmet aldıkları danışmanlık firmalarının yönlendirmesiyle gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu çalışmada yeşil yıldız uygulaması bulunan otel işletmelerinin geleceği düşünen ve sorumluluk bilincinde olan işletmeler olduğu ve çevreye duyarlı faaliyetler gerçekleştirme eğilimi içerisinde oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Yıldız, Otel işletmeciliği, Sürdürülebilir turizm, Çevre Dostu

Abstract

The increase in productive activities aiming at meeting the needs of people has resulted in the multiplication of environmental problems. In addition, it is an inevitable fact for sustainable tourism, the basic idea of which is the protection and development of the main resources, and particularly the appreciation of renewable resources, to be in harmony with the environment. From this point, the aim of the study is to determine the green star criteria, which is being used by the green star hotel enterprises facilitating in Central Anatolia Region. Within the scope of this aim, general management, staff training, regulations in bedrooms, energy, water, detergents, and applications for waste were evaluated in green star hotels. The data in this study were collected through semi-structured interview with managers employed in green star hotel enterprises in Central Anatolian cities, Ankara, Eskişehir, Konya, Kayseri and Nevşehir. It is concluded in the study that most of the enterprises had consultancy service and they met green star criteria through the guidance of the consultancy firms. Besides, it is seen that green star hotel enterprises are the ones which think about the future, know their responsibilities, and have a tendency in realizing environment friendly activities.

Key words: Green star, Hotel Management, Sustainable Tourism, Environment Friendly

Giriş

Turizm sektörü günümüzde çok fazla sayıda etkileşimin bir arada kullanıldığı, kendine has özellikleri olan ve aynı zamanda milyonlarca sayıda insanın katılımıyla gerçekleşen bir kitle hareketi haline dönüşmüştür (Kızılırmak, 2011). Bunun yanı sıra teknolojik gelişmeler, farklılaşan ihtiyaçlar ve artan gelirler insanların yaşam standartlarını yükseltmiş ve bu durum insanların turizm sektöründen beklentilerini çeşitlendirmiştir (Karataş ve Babür, 2013). Çeşitlenen beklentiler, değişen ilgi ve istekler doğrultusunda turizm sektörü yenilik ve çeşitlilik arayışı içerisine yönelmiş ve özellikle kitle turizmine karşılık alternatif turizm türleri gelişmeye başlamıştır (Arslaner ve Erol, 2017). Gün geçtikçe daha çok önem kazanan alternatif turizm faaliyetleri turizm kalitesini arttıracak gibi, ülkemizin dünya turizminde hak ettiği yere gelmesinde de etkili olacağı öngörülmektedir (Çelik, 2018:195). Bununla birlikte son yıllarda alternatif turizm içerisinde ekoturizm, kırsal turizm, toplum temelli turizm, agro-turizm, doğa turizmi, macera turizmi gibi birçok farklı turizm türü ile karşılaşmaktadır (Baytok, Pelit ve Soybalı, 2017:6). Tüm bu türlerin paylaştığı ortak özellik ise kentsel alanların dışında yapılması ve insanların doğa ile iç içe olma isteğine hitap etmesidir. Öte yandan gerek bölgelerarası kalkınmışlık düzeylerini dengelemek, gerekse kaynakları etkin kullanarak, turist sayısını ve turizm gelirlerini artırmak ve insanların beklentilerini karşılamak amacıyla (Uğuz, 2011:333) konaklama işletmeleri tarafından hırslı ve kontrolsüz üretme isteği çevre sorunlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır (Aykan ve Sevim, 2013:94). Özellikle kaynakların hiç tükenmeyecekmiş gibi kullanılması, üretim ve tüketim atıkları; atmosfer, deniz, nehir ve kara parçalarının kirlenmesinde öne çıkan önemli etkenler olmuştur (Atay ve Dilek, 2013:204). Bununla birlikte çevre sorunlarının olduğu yerle sınırlı kalmama özelliği (Yavaş, 2011) günümüzde sürdürülebilirlik kavramını hissedilir derecede önemli hale getirmiştir (Yusuf ve Jamaludin, 2014:501). Kavram olarak sürdürülebilirlik, ekonomik gelişmenin çevresel kaynak ve değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması prensibine dayanmaktadır (Can, 2013: 26). Bu durum ise doğal çevreye yönelik daha az tahribat, enerji tasarrufu, kullanılan kaynakların iyileştirilmesi gibi çalışmaların ön plana çıkmasıyla sağlanabilmektedir (Birdir, Toksöz ve Yenipınar, 2017: 715). Öte yandan varlığı ve gelişimin en önemli unsuru çevre olan konaklama işletmelerinin çevreye verdiği zararlar ve bu zararların boyutunun her geçen yıl büyümesi sonucu (Giritlioğlu ve Güzel, 2015:890), Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından çevrenin korunması, çevre bilincinin geliştirilmesi amacıyla, 1993 yılından itibaren, talep eden ve aranılan nitelikleri taşıyan konaklama işletmelerine, Çevre Dostu Kuruluş Belgesi verilmeye başlanmıştır (Ünlüönen, Kızanlıklılı ve Arslan 2011: 448). Fakat bu uygulamanın konaklama işletmeleri tarafından fazla önemsenmemesi üzerine ilgili bakanlık tarafından konaklama tesislerinin; sürdürülebilir turizm kapsamında, çevrenin korunması, çevre bilincinin artırılması, çevreye olan olumlu katkılarının teşvik edilmesi ve özendirilmesi, çevreye duyarlılık yönünde yaptığı çalışmaların değerlendirilmesine ilişkin (<http://www.resmigazete.gov.tr>) tebliğ 2008 yılında resmi gazetede yayınlanarak yeşil yıldız sertifikasyon programı yürürlüğe girmiştir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada İç Anadolu Bölgesinde faaliyet gösteren 'Yeşil Yıldız' uygulamasına sahip olan otel işletmelerinin bu uygulamaya dâhil olma nedenleri ve yeşil yıldız kriterlerini uygulama düzeylerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Literatür Bilgisi

İşletmelerde çevre yönetimi; ekolojik çevreyi karar alma süreçlerinde önemli bir unsur olarak dikkate alan, faaliyetlerinde çevreye verilen zararı minimuma indirmeyi veya tamamen ortadan kaldırmayı amaç edinen, bu çerçevede, ürünlerinin tasarımını ve üretim süreçleri değiştiren, ekolojik çevrenin korunması felsefesini işletme kültürüne yerleştirmek için çabalayan işletmelerin benimsediği bir anlayıştır (Çavuş ve Tancı, 2013: 77). Dünyada sınırlı olan doğal kaynakların hızla tükenmesi sonucu (Aboelmaged, 2018: 537), ekolojik dengenin tehlikeye girmesi ve tüm çevresel unsurlar için sürdürülebilirlik riskinin ortaya çıkması tüm dünya ülkelerinde çevre bilincinin ön plana çıkmasına neden olmuştur (Güzel, 2016:46). Bu nedenle, yeşil otellerde, geri dönüşüm, yeniden kullanma, kaynak ve enerji tasarrufu ile sürdürülebilirlik ve çevre yönetimi ön plana çıkmaktadır (Hsiao vd., 2014:199).Yeşil otelcilik olarak da bilinen çevreye duyarlı işletmecilik, ekolojik çevrenin korunması felsefesini işletme kültürüne yerleştirmeyi amaçlayan ve sosyal sorumluluk kapsamında topluma karşı görevlerini yerine getiren işletmelerin benimsediği bir anlayış olarak ifade edilmektedir (Ceyhan ve Ada, 2015: 116-117).

Sürdürülebilir turizm; yeryüzündeki doğal kaynakların korunarak optimum kullanımını, su ve enerji yönetimini, kimyasalların etkisinin azaltılmasını, geri dönüşüm uygulamalarına önem verilmesini gerektirmektedir (Yılmaz ve Yumuk, 2013:1291) Uluslararası anlamda çevre bilincini işletmelere kazandırmak amacıyla kurulan (1993)

Yeşil Oteller Birliği; amacını, ‘ziyaret etmekten keyif duyduğumuz tüm destinasyonlardaki otellerin, su ve enerji tasarrufu sağlanması, atık miktarının azaltılması ve bu destinasyonların korunmasıyla ilgili olarak bir araya getirilmesi ve politikaların belirlenmesidir’ (Kulakoğlu ve Dilek, 2011: 461) şeklinde ifade etmiştir. Öte yandan “Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi Belgesi” verilmesine ilişkin 2008/3 sayılı Tebliğ sonucu işletmelerde her şeyden önce işletmenin çevre politikası ve eylem planı ve bunu uygulayacak bir uzman kişi ya da kuruluşun varlığı aranmaktadır. Ayrıca, personelin çevre bilincinin artırılmasına ilişkin eğitim görmesi, işletmenin çevreye duyarlı atık su planını yapmış olması, kapalı alan m2 başına veya geceleme başına enerji tüketimi, aylık, üç aylık ve yıllık raporlar, işletmede kullanılan kimyasal maddelerin izlendiğine ve verilerin toplandığına ilişkin raporlar, çevreye duyarlılık konusunda sivil toplum kuruluşları, ilgili kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği, koordinasyon çalışmalarına ilişkin evrak vb. istenmektedir (Dolmacı ve Bulgan, 2013: 4863).

Yeşil yıldız sertifikasını, Bakanlık tarafından belirlenmiş olan koşulları sağlayan ve Turizm İşletme Belgesine sahip olan otel işletmeleri alabilmektedir. Bakanlık tarafından belirlenen kriterlere göre incelenen oteller, şehir ya da kıyı oteli olma durumu da göz önünde bulundurularak, konaklama işletmesinin sınıfına göre yeterli puanı aldığı takdirde Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi belgesi almaya hak kazanır ve bu belge her iki yılda bir Bakanlıkça denetlenerek Yeşil Yıldızın işletme açısından devamlılığı sağlanır (Giritlioğlu ve Güzel, 2015: 891). Yeşil Yıldız” belgesi farklı puanlara sahip 122 kriter üzerinden yapılan değerlendirmelerle verilmektedir. Yıldız sayısı, tatil ve şehir tesisi olması gibi özelliklerine göre belirlenen asgari puana ulaşan tesis Yeşil Yıldız almaya hak kazanmaktadır. Tatil tesislerinde 5 yıldızlı bir otelin alması gereken minimum puan 300 iken, 1 ve 2 yıldızlı otellerde bu puan 140’tır. Şehir turizmine hizmet 5 yıldızlı bir otelin alması gereken minimum puan 250 iken, 1 ve 2 yıldızlı otellerde bu puan 140’tır (Yılmaz ve Yumuk, 2013:1293). Otel işletmelerinde çevreye duyarlılık uygulamaları kapsamında Yeşil Yıldız sertifikasyon programını oluşturan faaliyetler, genel başlıklarla şu şekilde sınıflandırılmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2013)

- ✓ Otel işletmelerinde, yönetimin çevre korumaya yönelik genel yönetim ve çevre politikaları uygulamaları,
- ✓ Otel işletmelerinde personelin çevre konusunda eğitilmesi ve misafirlerin çevre duyarlılığa katılımının sağlanması için bilgilendirilmelerinin yapılmasına yönelik uygulamalar,
- ✓ Tesisin yatak odalarındaki düzenlemelerine yönelik uygulamalar,
- ✓ Tesisin çevreye uyumu, çevreyi güzelleştirici düzenlemelerine yönelik uygulamalar,
- ✓ Tesisin ekolojik mimarisine yönelik uygulamalar,
- ✓ İşletmede enerjinin yönetilmesi ve verimliliğinin artırılmasına yönelik uygulamalar,
- ✓ İşletmede suyun yönetimi ve atık suların arıtılmasına yönelik yapılması gereken uygulamalar,
- ✓ İşletmede deterjanlar, dezenfektanlar ve tehlikeli madde kullanımına yönelik uygulamalar,
- ✓ İşletmenin atık yönetimi ile ilgili uygulamalar,
- ✓ Tesiste yapılabilecek diğer çevre korumaya yönelik uygulamalardır.

Öte yandan yeşil yıldız uygulamalarının otel işletmeleri açısından oldukça önemli olması ve bu sertifikaya sahip otellerin bazı avantajlara sahip olmasıyla birlikte, Yeşil Yıldız sertifikasına ve çevreye duyarlı uygulamalara yönelik yapılmış bazı çalışmalara ilgili literatürde rastlanabilmektedir.

Küçük (2013), otel işletmelerinin çevre duyarlı uygulamaları ve çevresel sürdürülebilirlik konusundaki düşünceleriyle bu konuda yapmış oldukları uygulamaların ortaya konulması amacıyla Ankara’da faaliyet gösteren 6 otel yöneticisi ile bir mülakat gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda bu otellerde çevre yönetim biriminin bulunmadığı, otellerin büyük kısmında yazılı bir çevre politikasının olmadığı tespit edilmiştir. Öte yandan bu otellerin çevre duyarlı uygulamaları, kaynakların kullanımı ve sürdürülebilirliği bağlamında diğer otel işletmelerine örnek olma çabası içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kulakoğlu ve Dilek (2011), çevre yönetim sistemlerini kurmuş ve ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi Standardı sertifikasını da alarak Türkiye’nin ilk çevre kalite belgesine sahip oteli İber Otel Sarıyerme Park’ın bu sistemden özellikle çevre koruma, sürdürülebilir kalkınma ve rekabete ilişkin faydalar elde edip etmediği bilgisine ulaşmak amacıyla otelin çevre müdürü ile bir mülakat gerçekleştirmiştir. Yapılan görüşmenin sonucunda otelin ISO 14001 çevre yönetim standartları belgesini Türkiye’de alan ilk otel olduğu ve otel içerisinde birçok yeşil yıldız kriterlerinin uygulandığı ortaya konulmuştur. Öte yandan 2010 yılında ilgili otelin “Türkiye’nin En Başarılı Turizm Yatırımları Yarışmasında “En İyi Doğa Oteli” seçildiği ifade edilmiştir.

Olçay ve Bağdadi (2017), Hatay ilinde faaliyet gösteren yeşil yıldız belgesine sahip otellerin sürdürülebilir turizm kapsamında enerji, su, atık, görünürlük, misafir ve personel farkındalığı ile ilgili yapılan uygulamaların ortaya konulmasına yönelik otel yöneticileri ile bir mülakat gerçekleştirmişlerdir. Yapılan araştırmanın sonucunda otellerde enerji ve su tasarrufunun yanı sıra atık yönetimi ile ilgili uygulamaların mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Toylan vd. (2014), yeşillenen oteller kavramı ile ortaya çıkan çalışanların sahip olduğu çevre duyarlılığının ve çevre bilincinin ortaya konulması amacıyla TUROB'un yeşillenen oteller listesinde bulunan bir otelin genel müdürü ile mülakat gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada en çok dikkat çeken hususlar kablosuz ağlarının zararlı olmasına rağmen müşteri talep ve şikâyetleri doğrultusunda kullanılmak zorunda olması ve oda ve genel otel temizliğinde özel üretilmiş çevreye daha az zararlı temizlik ürünleri kullanılması olmuştur. Öte yandan genel tuvalet kullanım alanlarında sensorlu aydınlatmalar ve fotoselli armatürler kullanılmasına rağmen, misafir odalarında henüz böyle bir sisteme geçilmemiş olması, işe alım süreçlerinde personelin çevreye duyarlılığını göz önüne almamaları gibi hususlar yeşillenen otel kriterleriyle tam olarak uyuşmayan bazı hususlar olarak tespit edilmiştir.

Akdağ vd. (2014), çalışmalarında sürdürülebilir turizm açısından önemli bir yaklaşım olan yeşil otelcilik faaliyetlerinin avantaj ve dezavantajlarını ortaya koymak amacıyla, Türkiye'de faaliyet gösteren 16 yeşil yıldız sertifikasına sahip otellerin üst düzey yöneticileri mülakat gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda yeşil yıldız alan işletmelerin getirdikleri imaj iyileştirme, tur operatörleri ve seyahat acenteleri tarafından tercih edilme, kaynakların verimli kullanılması, maliyetlerin azalması, sosyal sorumluluk, müşteri memnuniyeti ve doğal çevreyi koruma bağlamında değerlendirildiği tespit edilmiştir. Öte yandan işletmelerin yeşil yıldız doğrudan gelir sağlayan bir sertifika olarak görmekten ziyade sürdürülebilir bir rekabet avantajı elde etmenin bir aracı olarak gördükleri ulaşılan bir diğer sonuç olmuştur.

Yılmaz ve Yumuk (2013), Türkiye'de Yeşil Yıldız sertifikasına sahip otel işletmelerinin Yeşil Yıldız alma çabalarının gerisindeki nedenleri anlamak ve Yeşil Yıldız'ın otel işletmesi yöneticileri tarafından bir pazarlama ve rekabet aracı olarak ne şekilde değerlendirildiğini ortaya koymak amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın sonucunda Yeşil Yıldız'ın, otel işletmelerinin imajını desteklediği ve yeşil uygulamaları belirginleştiren bir araç olarak gördükleri tespit edilmiştir. Öte yandan yönetici, çevre dostu uygulamaların geniş tüketici kitlesi olmadığı ve işletme tarafından benimsenmediği sürece, sadece kısa vadede geçici bir rekabet aracı olabileceğini ifade etmişlerdir.

Yöntem

Araştırmanın amacı, Yeşil Yıldız' uygulamasına sahip olan otel işletmelerinin bu uygulamaya dâhil olma nedenlerini ve yeşil yıldız kriterlerini uygulama düzeylerinin ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda çevre duyarlı uygulamalara değinilerek; çevresel sürdürülebilirlik konusundaki düşüncelerinin ve bu konuda yaptıkları uygulamaların ortaya konulması hedeflenmiştir. Araştırma evreni olarak İç Anadolu Bölgesinde; Ankara (20), Konya (3), Eskişehir (3), Kayseri (1) ve Nevşehir'de (3) faaliyet gösteren 30 otel işletmesi seçilmiş ve araştırma otellerin çevre duyarlı uygulamalarının incelenmesi, görüş öneri ve düşüncelerinin alınması ile sınırlı tutulmuştur. Araştırmanın materyali; Ankara'da faaliyet gösteren (5), Konya'da faaliyet gösteren (3), Eskişehir'de faaliyet gösteren (2), Kayseri'de faaliyet gösteren (1) ve Nevşehir'de faaliyet gösteren (1) otel işletmesi olmak üzere toplam 12 otel yöneticisi ile gerçekleştirilen, yarı yapılandırılmış soru formunda hazırlanmış olan 8 soru içeren derinlemesine görüşmelerden oluşmaktadır. Otel işletmelerinin Yeşil Yıldız uygulamalarına yönelik 8 soru, ilgili Bakanlığın Yeşil Yıldız Kriterlerinden olan ve 10 başlık altında toplanan 122 kriterden uyarlanmış olup bu görüşme soruları oluşturulurken araştırma sorusuna uygunluğu da göz önünde bulundurularak, uzman kişilere danışılarak hazırlanmıştır. Araştırma sorularının geçerliliği sağlandıktan, sonra görüşme soruları katılımcılara yöneltilmiştir. Verilerin toplanması, 2018 yılı Nisan ve Mayıs ayında gerçekleşmiştir. Veri toplama esnasında katılımcılarla yapılan görüşmeler daha sağlıklı veriler elde edebilmek amacıyla belli bir standart süre ile sınırlı tutulmamış ve elde edilen metinler raporlaştırılmıştır. Bir nitel araştırmacının gördüğü bireyin söylediklerinin tamamıyla doğru olduğunu ya da olayları tam olarak yansıtabildiğini kanıtlaması çoğu zaman mümkün olmayabilir. Ayrıca, her insanın kavramsal düşünme biçimi bir diğerinden farklı olabilir. Sonuç olarak, nitel araştırma sonuçlarının genellenmesi ve doğruluğunun tam olarak saptanması mümkün değildir (Küçük, 2013:1243). Araştırma da bilgi analizi ve değerlendirme için betimsel analiz kullanılmış olup, mülakatların sonuçlarını analiz ederken toplanan verilerin 'orijinal' formuna mümkün olduğu kadar sadık kalınmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında İç Anadolu Bölgesinde faaliyet gösteren yeşil yıldızlı otel işletmelerinin ilgili departman müdürleriyle derinlemesine görüşmelerden elde edilen tüm veriler şu şekilde aktarılmıştır.

Tablo 1: Mülakat Yapılan İç Ana Dolu Bölgesinde Faaliyet Gösteren Yeşil Yıldız Belgesine Sahip Otel İşletmelerinin Künyeleri.

<i>İşletme Adı</i>	<i>Görüşülen Departman</i>	<i>İşletmenin Hizmet Süresi</i>	<i>Yeşil Yıldız Sahip Olduğu Süre</i>	<i>Personele Sayısı</i>
Ankara Hiltonsa Oteli (*****)	Teknik Servis Müdür Yrd.	30 Yıl	5 Yıl	191
Butik Otel Ontur (Ankara)	Ön Büro Müdürü	7 Yıl	2 Yıl	12
Bera Ankara (*****)	Ön Büro Müdürü	5 Yıl	2 Yıl	98
Doğa Residence (Ankara)(****)	Ön Büro Müdürü	14 Yıl	12 Yıl	19
RadissonBlu Hotel (Ankara) (****)	Teknik Servis Müdürü	14 Yıl	3 Yıl	85
Dedeman Konya(*****)	Teknik Servis - Kat Hiz. Müd.	12 Yıl	10 Yıl	180
HiltonGardenInn Konya (****)	Teknik Müdür	8 Yıl	4 Yıl	46
Grand Otel (Konya) (*****)	Kalite Müdürü	16 Yıl	3 Yıl	125
Sennacity Otel (Eskişehir) (***)	Otel Müdürü	4 Yıl	4 Yıl	20
Arus Hotel (Eskişehir) (***)	Genel Müdür	4 Yıl	3 Yıl	20
Radisson Blue Hotel Kayseri(*****)	Misafir İlişkileri Müdürü	4 Yıl	İnşaat Dönemi	176
GamirasuCave Butik Otel	Genel Müdür	25 Yıl	2 Yıl	27

Kaynak: Sözlü görüşmelerden elde edilen verilerden oluşturulmuştur.

Yeşil Yıldız Uygulamasına Hangi Amaçla Geçtiklerine Yönelik Katılımcıların İfadeleri

O1 'Yeşil yıldız sertifikasına sahip olan bir uluslararası otel zinciri olarak prestij sağlamanın yanında enerji teşvikinden yararlanabilmek amacıyla' **O2** 'Çevreye duyarlılık amacıyla' **O3** 'Doğal kaynakların verimli kullanılabilmesinin yanı sıra çevreye duyarlı konaklama tesisi olmak amacıyla' **O4** 'Enerji teşvikinden yararlanabilmek amacıyla' **O5** 'Kaynak israfını önlemek, maliyetleri düşürmek, sosyal sorumluluk, çevresel başarı, enerji maliyetlerini düşürmek, otelin tanıtımı, doğal kaynakların hava, su vb. kirlenmesini önlemek ve gelecek nesillere sağlıklı bir çevre bırakmak amacıyla' **O6** ' Geri dönüşüm olarak katkı sağlamak amacıyla geçilmiştir. Elektrik indiriminde faydası oldu, yıllık belirli oranda elektrik indirimi alıyoruz, ayrıca bulunduğumuz ilde ilk yeşil yıldızlı otel biziz' **O7** 'Enerji ve su tasarrufu sağlamak, çevreyi korumak, öncelikle personelimizde daha sonra misafirlerimizde çevre bilinci oluşturarak çevre koruma konusunda duyarlılığı artırmak. Bunlara ek olarak atıkları kontrol altına almak amacıyla' **O8** 'Doğayı ve çevreyi korumak, geri dönüşüme katkı sağlamak ve doğal kaynakların tüketiminde tasarruf sağlamak amacıyla'. **O9** 'Çevreci konaklama tesisi olduğumuz için' **O10** 'Sürdürülebilir bir çevre için; kaynaklarımızın verimli ve efektif kullanılması gerekmektedir. Bu amaçla tüm enerji kaynaklarımızı en etkin ve yerinde kullanılmalı boşa enerji tüketilmemelidir. Bu amaç için çaba harcıyor yeşil yıldız uygulamasını destekliyoruz'. **O11** 'Yeşil Yıldız Kriterlerini uygulama amacımız çevreye duyarlı bir işletme olduğumuzu göstermektir. Bu konuda bulunduğumuz ilde ilk ve tek olduğumuz için öncü olduğumuzu söyleyebiliriz. Bu uygulamayla hem kendi ekibimizde hem konaklayan misafirlerimizde çevreye duyarlılığı ve

çevre bilincini geliştirmeyi amaçlıyoruz'. **O12** 'Asıl amaç doğayı korumak olmakla birlikte işletmeye olan faydalarından da yararlanabilmektir' şeklinde ifade etmişlerdir.

Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Kapsamında Genel Yönetim ve Çevre Politikalarına Yönelik Yapmış Oldukları Faaliyetlere Yönelik İfadeleri

O1 'Her yıl düzenli olarak yıllık ve aylık enerji ve atık tüketim planları yapmaktayız. Her yıl Bir önceki yılın altında enerji ve atık tüketmeyi hedefliyor ve bu hedeflerin gerçekleşmesi için yoğun çaba sarfediyoruz. Bu konuda personelimizi eğitiyor, ayrıca kıyaslamaların yapıldığı merkezi bir sitemiz üzerinden takiplerini gerçekleştiriyoruz'. Şeklinde ifade ederken **O7** 'Aylık ve günlük enerji ve su bütçeleri oluşturarak bütçenin altında tüketim yapılmasına özen gösteriyoruz, geri dönüştürülebilir ve geri dönüşümsüz atıkların izlenerek minimum düzeyde tutulması, atık miktarını azaltma amaçlı büyük ambalajlı ürünler kullanmaktayız. Yeni satın alımlarda düşük enerji tüketen ürünler tercih edilmekte olup, odalarda misafir çıkınca enerji tüketimini engelleme amaçlı energysaver kullanmaktır. Tüm soğuk hava depolarının motorlarını merkezi sisteme çevirerek daha düşük enerji tüketiminin sağlanması, soğutma sisteminde oluşan ısının geri kazanım yöntemiyle enerjiye çevrilmesi, tehlikeli atıkların kontrolü ve lisanslı bertaraf firmalarına tesliminin gerçekleştirilmesini sağlıyoruz' şeklinde ifade etmiştir. **O10** 'Otelimizde çevre yönetim birimi ve uygulamaları mevcuttur. Faaliyetlerimizde çevre ile olan ilişkilerimizi ön planda tutarak sürdürülebilir çevre için sürekli iyileştirme sağlamayı amaçlıyoruz. Bu kapsamda Atıklarımızın Ulusal Atık Mevzuatları doğrultusunda kaynağında azaltılmasını ve ilgili atık türlerini yetkilendirilmiş işletmeler aracılığıyla bertaraf edilmesini sağlamak, Çevrenin korunması konusunda bilinçlendirmek amacıyla geniş kapsamlı eğitim faaliyetleri düzenleyerek çalışanlarımızın görüşlerinin almayı amaçlıyoruz. Çevre politikamıza misafir desteğini sağlamak amacıyla bilgilendirmeler yapmayı, gelebilecek geribildirimleri sürekli iyileştirme aracı olarak değerlendirmek, doğal kaynak kullanımı ile ilgili tasarruf tedbirleri alarak çalışanlarımızı ve misafirlerimizi bu amaç doğrultusunda bilgilendirip yönlendirmek, Enerji kaynaklarının harcanmasında tükenbilir kaynaklar yerine yenilebilir enerji kaynaklarının tercih edilmesini sağlayacak çalışmalar yapıyoruz. Tedarikçi seçimlerimizde çevre ile uyumlu ürün üreten ve hizmet veren işletmeleri tercih ediyoruz' şeklinde ifade etmiştir. **O11** 'İşletmede su kullanımı, ısıtma ve soğutma enerji kullanımı, atık miktarı izlenmesi ilgili departman amirlerince kontrol edilmekte, kayıt altına alınmakta ve yönetimle paylaşılarak rapor halinde muhafaza edilmektedir'. **O12** ise 'Otelimizde çevre yönetim birimi adı altında bir birim mevcut değildir. Biz çevre danışmanlığı hizmeti veren firmalardan düzenli olarak eğitimler alıyoruz. Otel içi atıklar kâğıt ürünleri, cam, plastik, kimyasallar vb. ayrı ayrı toplanmaktadır. Elektrik ve su tüketimi düzenli olarak kayıt altında tutulmakta ve kontrolleri yapılmaktadır. Ayrıca çevre otellere yeşil yıldızla ilgili bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır' şeklinde ifade etmişlerdir. **O5** Çevre yönetim politikası ve eylem planında üç aylık aralıklarla iyileştirmeye yönelik yürütülen faaliyetlerin değerlendirilme ve raporlanması işlemlerini gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir. Bunların dışındaki diğer oteller ise genel olarak çevre danışmanlık hizmeti aldıklarını ve daha çok elektrik kullanımı, su kullanımı, atık kullanımı ve kimyasal madde kullanımına yönelik politikalar gerçekleştirdiklerini vurgulamışlardır.

Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Kapsamında Personel Eğitimine Yönelik Yapmış Oldukları Uygulamalara Yönelik İfadeleri

O2 Personele yeşil yıldızla ilgili eğitimlerin yıllık olarak verildiğini ifade ederken, **O9,O12** bu eğitimlerin yılda iki kez gerçekleştirildiğini ifade etmiştir. Öte yandan **O11** Otel personeline çevre bilinci ve tasarrufunun detaylı olarak anlatıldığı 'Responsible Business' eğitimi verildiğini, tüm personelin işe giriş tarihinden itibaren 90 gün içerisinde bu eğitimi almak zorunda olduğunu ifade etmiştir. **O4,O6** Yeşil yıldız çevre danışman rehberi tarafından personele yeşil yıldız bilgilendirme eğitimlerinin verildiğini ifade ederken, **O7** işe başlayan tüm personele oryantasyon eğitiminden sonra çevre ve atık yönetimi eğitimi, çevre mühendisi tarafından verilmektedir. Otelde personel alanlarında enerji ve su tüketimine dikkat edilmesini hatırlatan afişler ve uyarı yazıları bulunmaktadır. Belirli periyotlarda eğitimler tekrarlanmakta ve müsaitlik olduğu dönemlerde tüm personelin katılımıyla çevre günleri yapılarak tesis çevresinde temizlik yapılmaktadır. **O10** 'Her yıl; su ve deterjan kullanımının doğru yapılması, oda temizliğinde kullanılan kimyasal malzemelerin etkin ve dozajında ve yerinde kullanılması amacıyla, özellikle HouseKeeping personeline kimyasal kullanım eğitimleri verilmektedir. Teknik servis personeline enerjinin verimli kullanılması, dışarıda hava şartları uygun ise klimaların çalışmalarını dış atmosfer hava şartlarına göre uygun zamanla ile çalışmasının sağlanması konusunda bilgilendirilmekte ve eğitilmektedir'. **O5** İşletme tarafından çevre bilincinin artırılmasını ve çevresel tedbirlerin uygulanmasını sağlamak amacıyla personele; çevre kavramı, çevre kirliliği ve sonuçları, işletme atık yönetimi, çevre mevzuatı

kapsamında yükümlülükler ve idari yaptırımlar ile ilgili periyodik olarak eğitim verilmektedir. Bu kapsamda en son personel eğitimi, 29.08.2017 tarihinde otelimiz bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Bunun yanısıra, tesisin giriş bölümünde çevresel duyarlılık politikası ve çevreyi korumaya yönelik alınan önlemler hakkında misafirlerin bilinçlendirilmesi ve bu faaliyetlere katılımlarını sağlamak amacıyla panolara konuyla ilgili görseller konulmuştur. Araştırma kapsamındaki diğer oteller ise personel eğitimine yönelik kimyasal kullanma eğitimi, atık pil toplama, ayrıştırma ve tutulma, çöp ayrıştırma eğitimi, makine kullanma eğitimi, elektrikli ve elektronik eşyaların kullanımına yönelik bilgilendirme eğitimi verdiklerini ifade etmişlerdir.

Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Kapsamında Enerji Verimliliği ve Tasarrufuna Yönelik Yapmış Oldukları Uygulamalara Yönelik İfadeleri

01 'Merkezi ısıtma ve soğutma sistemi kullanıyoruz, tüm aydınlatma ürünlerinde Led kullanıyoruz. 2018 yılı itibari ile Trigeration sistemi kullanımına geçtik. Bu sayede kendi elektriğimizi, ısıtma ve soğutma ihtiyacımızı karşılıyoruz'. **011** 'Otelimizde enerji tasarrufuna yönelik Kojenerasyon sistemi kullanılmaktadır. Doğalgaz ile çalışan bu sistem hem elektrik hem de sıcak su üretiminde oldukça yüksek oranda tasarruf sağlamaktadır'. **010** 'Otel binasının ısıtılması ve soğutulması, yangın algılanması vb. birçok sistemleri BMS denilen bir merkezi yönetim sistemi tarafından kontrol edilmekte ve bu sistem sayesinde; enerji verimliliği en üst seviyede kullanılmaktadır'. **07** 'Tesisimiz merkezi ısıtma-soğutma yöntemiyle iklimlendirilmektedir. Ayrıca otomasyon sistemi ile odalar ve genel alanların klima ve aydınlatma sistemleri otomatik olarak kapatılabilmektedir. Personel alanlarında fotocelli aydınlatmalar kullanılmaktadır'. **03** 'Otel bünyesindeki tüm aydınlatma sistemi düşük voltajlı led lambalarla revize edildi, genel alan, WC'lerde sensörlü musluk ve pisvar uygulaması, uzun süre kalan misafirlerin talepleri doğrultusunda çarşaf nevresim değişimi, cam ile bağlantılı klimalar (cam açılınca otomatik kapanıyor) kullanılmaktadır. **02** Su ısıtması için pompam kullanılmaktadır. Aydınlatmalar için Led kullanılmakta olup ısıtmalar merkezi ısıtma soğutma sistemleri ile yapılmaktadır, Bazı müşteriler odalarda klima kullandığımız için odaların düşük ısıya sahip olduğunu gerekçe göstererek otele geldikten sonra rezervasyonlarını iptal ettirerek otelden ayrılmaktadır. **05** 'İşletmemizde tesisin bütünü dikkate alındığında önemli ölçüde enerji tasarrufu sağlayacak frekans invertörü, ısı geri kazanım sistemi veya ısı pompası gibi yeni teknolojilerin kullanılmasına özen gösterilmektedir. Havaya fazla miktarda sera gazı veren kömür veya ağır petrol ürünleri gibi kaynakların enerji olarak kullanılmasından uzak durulmaktadır. Tesis bünyesinde eşanjör cihazı kullanılmaktadır ayrıca tesisin ısıtılmasını merkezi sistemle sağlanmaktadır. Isıtma, soğutma, sıcak su ve elektrik sisteminin ihtiyaca uygun olarak kullanılabilmesi amacıyla binanın bölümler halinde kullanılmasına imkan tanıyan düzenlemeler yapılmıştır'. Araştırma kapsamındaki diğer oteller ise enerji verimliliği ve tasarrufuna yönelik güneş enerjisinden yararlanma, çevre ısısının optimal seviyeye getirmek için ısı sistemlerini günün belirli saatlerine göre ayarlama ve Otel içerisinde genel alanlarda ve odalarda misafirlere yönelik elektrik ve su kullanımına yönelik bilgilendirme yazılarının olduğunu ifade etmişlerdir.

Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Kapsamında Su Kullanımı ve Suyun Artılmasına Yönelik Yapmış Oldukları Uygulamalara Yönelik İfadeler

010 'Dünyamız su kaynaklarının sadece % 1 civarının içilebilir olduğu düşünüldüğünde suyun önemi bir kez daha öne çıkmaktadır. Suyun tasarruflu kullanılması amacıyla Otel odalarındaki tüm duş ve lavabo musluk uçlarına perlatörler takılmıştır. Günlük su ve diğer enerji harcamaları devamlı olarak takip edilmekte ve kayıt altına alınmaktadır'. **012** 'Hazırlanan atık su planları uygulanmaktadır. Duş ve tuvaletlerde bilgilendirme yazıları bulunmaktadır. Tüm genel alanlara giden sular arıtmadan geçmektedir'. **011** 'Otelimizde tepe duş, el duşu ve bataryalarla kullanılan debi düşürücüler sayesinde dakikada 4 litre su sarfiyatı olmaktadır. Buda su tasarrufu sağlamaktadır'. **07** 'Su kullanımıyla ilgili düşük su kullanan klozet ve rezervuarlar kullanılmaktadır. Ayrıca personel ve misafir WC'leri ile odalarda su tasarrufuna yönelik uyarılar bulunmaktadır. Atık sularımız bağlı olduğumuz belediyenin kanalizasyon sistemine verilmekte ve belediye tarafından atık su arıtma tesisinde arıtılmaktadır. Ancak öncelikle yağ tutucularımızda atık suda bulunan yağ ayrılmaktadır'. **01** 'Suyun tasarruflu kullanılmasına yönelik akışkan perlatörler kullanıyoruz öte yandan atık suyun düzenlenebilmesi için atık planları yapıyoruz, ayrıca kurumumuzda yeni nesil yağ tutucu ekipmanlar kullanarak çevre sağlığına önem veriyoruz'. Araştırma kapsamında diğer oteller ise kısaca **02** 'Su tasarrufu için bataryalar kullanılmaktadır' **03** 'Genel alanlarda sensörlü musluk kullanılmaktadır' **04** 'Su arıtma sistemi kullanılmaktadır' **06** 'Odalarda misafirleri bilinçlendirmeye yönelik kartlar bırakılmakta' **08** 'Bataryaların ucuna filtre takılmış durumda' **09** 'Yazın klima yoğunlaşma tahliye sularını klozet tanklarında depoluyoruz'. **05** 'Su tasarruflu çamaşır ve bulaşık makinelerinin

kullanılması tercih edilirken, bahçe sulamasında, gereksiz su tüketimini engelleyen damlama, fiskiye vb. teknolojilerin kullanılmasını tercih ediyoruz' şeklinde uygulamalar yaptıklarını belirtmişlerdir.

Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Kapsamında Deterjanlar, Dezenfektanlar ve Tehlikeli Kimyasal Maddelerin Kullanımına Yönelik Yapmış Oldukları Uygulamalara Yönelik İfadeleri

O6 'Deterjanlarda yasa gereği doğa dostu temizlik malzemesi kullanıyoruz. Özellikle ambalajında doğa dostu ibaresini önemsiyoruz. Ayrıca kimyasallar için bir oda yaptık orada muhafaza ediyoruz. Haşerelerle mücadelelerde bir firma aracılığıyla bakanlık onaylı çevreye zarar vermeyen ilaçlarla mücadele ediyoruz'. **O10** 'Otel temizliğinde kullanılacak herhangi bir deterjan seçimi yapılmadan önce; öncelikle seçilecek firmanın tüm çevre belgelerinin alınmış olmasına, ÇED vb., MSDS güvenlik sertifikalarının olup olmadığına, insan sağlığına uygunluğu gibi bilgiler göre seçimler yapılmaktadır. Örneğin otelimizde kullanılan tüm kimyasal temizlik ürünleri Diverys firmasından temin edilmektedir'. **O11** 'Otelimizde kullanılan deterjan ve dezenfektanlar insan sağlığına zararı olmayan malzemelerden seçilmektedir. Haşerelere yönelik her ay rutin olarak ilaçlama yapılmaktadır. Yapılan bu ilaçlamada insan sağlığına zararlı olmayan malzemeler kullanılmaktadır. Hali hazırda kullanılan tüm malzemeler sağlık bakanlığı onaylıdır. Anlaşmalı olduğumuz denetim şirketi 'rentekil' tarafından ayda bir düzenli olarak denetlenmektedir. Kullanılan malzemeler sertifikalıdır'. **O7**'Otelimizde kullanılan tüm kimyasallar çevreye duyarlı özelliktedir. Tüm kimyasalların Msdsleri (Ürün Güvenlik Bilgisi) kimyasal depolarında bulunmaktadır. Ayrıca kimyasal dökülmesi yada kimyasalın çevreye dağılması ile ilgili belli aralıklarla tatbikatlar yapılmakta ve bu şekilde personelde çevre bilinci oluşturulmaktadır'. **O1** 'Kimyasal tüketimini azaltmak için standart oranda kimyasal kullanarak şartlandırma yapan otomatik bez yıkama makineleri kullanıyoruz'. **O5** 'Doğru yerde doğru kimyasalın kullanılması felsefesini benimsiyoruz. Kimyasal madde kullanılmasının zorunlu olmadığı mahal ve yerlerde doğal temizleyicilerin kullanılmasına özen gösteriyoruz. Çevreye duyarlı deterjan ve dezenfektanların kullanılmasına özen gösteriyoruz. Otelimizde havuzlarda, su depolarında ve su yumuşatma sistemlerinde kullanılan tüm kimyasalların kullanma talimatları bulunmaktadır. Teknik personel, kimyasal kullanmakla ilgili hem firma yetkilisi hem de teknik müdürden eğitilmiş olup destek almaktadır. Haşere ile mücadelede ise insan sağlığına ve çevreye zarar vermeyen ilaçların kullanılmasını tercih ediyor veya doğal tedbirlerin alınmasına özen gösteriyoruz'. Araştırma kapsamında diğer oteller ise 'Doğa dostu kimyasal ürünler tercih edilmektedir. Dışarıdan destek alınan ilaçlama firmalarının çevre dostu belgesine sahip olmasına özellikle özen gösterilmektedir' şeklinde ifade etmişlerdir.

Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Kapsamında Katı Atıkların Ayrıştırılması ve Bertaraf Edilmesine Yönelik Yapmış Oldukları Uygulamalara Yönelik İfadeleri

O10'Otel bünyesinde ortaya çıkan tüm atıklar, Karton, plastik, cam, metal, toner, kızartma yağı, pil batarya, floresan lamba vb. hepsi ayrıştırılmaktadır. Bu amaçla yerel kuruluşlardan destek alınmaktadır. Örneğin tüm kağıt ve karton atıklarımızı bulduğumuz bölgedeki belediye tarafından haftalık olarak makbuz karşılığında alınmaktadır. Yağlar, sertifikalı firmaya teslim edilmektedir, Pil ve bataryalar TAP teslim edilmektedir'. Araştırma kapsamında diğer oteller ise benzer şekilde atıkların toplanmadığı otel içerisinde ayrı bir bölümün olduğunu ifade etmişler ve bu burada toplanan atıkların periyodik zamanlarda gerek bağlı oldukları belediye elamanları tarafından gerekse danışmanlık hizmeti aldıkları çevre mühendisliğinin yönlendirdiği firmalar tarafından ayrıştırılmak üzere geri dönüşüme gönderildiğini vurgulamışlardır.

Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Kapsamında Otel Odalarının ve Genel Bölgelerin Düzenlenmesine Yapmış Oldukları Uygulamalara Yönelik İfadeleri

Tüm otellerde sigara içilmeyen odalar mevcut olmakla birlikte (**O1,O6,O7,O10,O11**) Bina otomasyon sisteminin kullanıldığını vurgulamış olup, odalarda ısıtma ve soğutmanın kontrolünü otomasyon sistemi üzerinden gerçekleştirdiğini ifade etmişlerdir. Örneğin otel odalarındaki pencerelerin açılıp kapanmasına duyarlı bir sistemin olduğu ve bu sisteme bağlı olarak oda penceresinin açılması durumunda klimaların devre dışı kaldığı ve bu sayede enerji sarfiyatının önüne geçildiğini belirtmişlerdir. (**O2,O3,O4**) Otelin tüm odalarında ve genel alanlarında misafirleri bilinçlendirici kartlar ve enerji kullanım bilgilendirmelerine yönelik kartların olduğunu vurgulamışlardır. **O12** Otel odalarında buklet malzemesi kullanmadıklarını banyolarda tek kullanımlık ürünler yerine uzun süreli ve doğaya geri dönüşümü olan ürünleri tercih ettiklerini ifade ederken **O9** Özellikle banyolarda şampuan ve benzeri ürünlerde tek kullanımlık ürünleri kullanmaya devam ettiklerini ifade etmişlerdir. **O8** ise peyzaj düzenlemeye dikkat çekmiş otel bahçesinde bazı ağaçların yanında sebze yetiştirdiklerine vurgu yaparken bunların sulanmasını ise çaydan su çekerek sağladıklarını belirtmiştir. Ayrıca

artan yemekleri hayvan barınaklarına götürerek hayvanların beslenmesinde kullandıklarını ifade etmiştir. Otel odaları ve genel bölgelerin düzenlenmesine yönelik son olarak **O5** Odalarda, çevreye duyarlılık çalışmalarının misafirlere görsel-işitsel olarak duyurulmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirdiklerini aynı misafirler için yastık kılıfı, çarşaf ve nevresimlerin misafirlerin isteğiyle değiştirileceği konusunda yatak odasında, benzer şekilde havlularla ilgili banyolarda bilgilendirme kartları bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca otelin tüm odalarında odanın penceresi açıldığı anda klimanın otomatik olarak kapanması ve pencere kapatılınca otomatik olarak tekrar çalışmasını sağlayan siviçlerin olduğu vurgulanmıştır. Siviçlerin arıza durumları housekeeping ve ön büro personeli tarafından günlük yapılan kontrollerle takip edildiği olası arıza durumunda teknik servis tarafından ivedilikle arızanın giderildiği belirtilmiştir. Bunlara ek olarak odalarda yer alan minibar, buzdolabı, tv, split klima gibi cihaz ve makinelerin yüksek verimli ve az enerji tüketen teknolojide ürünler arsından tercih edildiği ve odalara cihazların havalandırılması sağlanacak şekilde dizayn edildiği vurgulanmıştır. Duş başlıkları ve musluklarda akan suyun tasarrufuna yönelik özel armatürler kullanıldığı, farklı miktarda su akışını sağlayan veya otomatik olarak su akışını durdurabilen ayarlı rezervuarların kullanılmasının tercih edildiği belirtilmiştir. Bunların yanı sıra Otelin 206 odası olduğu bunların 107 tanesinin sigara içilmeyen oda olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca tesisin bahçesinde iklim koşullarına uygun endemik bitkilerin birkaç türü bulunduğu, bahçe genelinde ise 45 adet bitki olduğu, sulama işlemlerinin gece otomasyon sistemi ile yapılırken gübrelemede ise çiftlik gübresinin kullanıldığı vurgulanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bazı verilere göre bugünkü hızla tüketim devam ederse, dünya üzerindeki doğalgaz rezervleri 2068 yılında, petrol rezervleri 2047 yılında, kömür rezervleri 2140 yılında uranyum rezervleri ise 2144 yılında tükenecektir (Küçük, 2013: 1252). Bu noktadan hareketle son yıllarda dünya genelinde çevre dostu uygulamalara olan eğilim giderek artış göstermektedir. Dünya düzeyinde artan çevre sorunlarının azaltılabilmesi için 1970'lerden sonra artan çevre bilinci ile çevre sorunlarının bertaraf edilmesine yönelik bazı önlemler geliştirilmiş ve turizm faaliyetlerinin sadece ekonomik yönüyle değil, sürdürülebilir turizm ile çevreyi ön planda tutan bir anlayışla faaliyetlere devam edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır (Giritlioğlu ve Güzel, 2015:901). Çünkü bir turistik bölgenin çekiciliğini uzun dönem devam ettirebilmesi çevresel sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin gelişmesi ile ilişkilidir.

Bu çalışmada İç Anadolu bölgesinde faaliyet gösteren 'Yeşil Yıldız' uygulamasına sahip olan otel işletmelerinin bu uygulamaya dâhil olma nedenleri ve yeşil yıldız kriterlerini uygulama düzeyleri araştırılmıştır. Araştırmaya katılan yöneticilere yeşil yıldız uygulamalarındaki ana amaç, genel yönetim, otel personelinin eğitimi, otel odalarındaki düzenlemeler, enerji, su kullanımı, deterjan, dezenfektan ve kimyasal kullanımı ve atıklar ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Araştırmaya sınırlı sayıda katılan otel işletmelerinin geleceği düşünen ve sorumluluk bilincinde olan işletmeler olduğu ve çevreye duyarlı faaliyetler gerçekleştirme eğilimi içerisinde oldukları görülmüştür. Otel işletmeleriyle görüşmeler doğrultusunda araştırmadan elde edilen veriler şu şekildedir.

- a) Araştırma kapsamında oteller yeşil yıldız kriterlerini uygulamalarındaki amaçlarının genel olarak doğayı ve çevreyi korumak, geri dönüşüme katkı sağlamak, enerji tasarrufu sağlamak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sürdürülebilir açıdan oldukça önemli olan doğal kaynakların otel işletmeleri tarafından bilinçli kullanılması oldukça önem taşımaktadır. Çünkü otel işletmeleri doğal kaynaklardan yoksun olarak faaliyetlerini gerçekleştiremezler.
- b) Araştırma kapsamında otellerin birçoğunun bünyesinde bir çevre yönetim biriminin bulunmadığı, çevresel danışmanlık hizmeti veren firmalardan hizmet aldıkları araştırma kapsamında tespit edilmiştir. Bununla birlikte işletmeler faaliyetlerine çevre ile olan ilişkilerini ön planda tutarak yürütmektedirler. Araştırma kapsamında otellerin; su kullanımı, atık kullanımı ve kimyasal madde kullanımına yönelik politikalar gerçekleştirdikleri ve bunları uygulama eğilimi içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Öte yandan otel işletmelerinin çevresel politikalarını sistemli bir şekilde yürütmek için çevre yönetim sistemine daha çok önem vermeleri bünyesinde bu faaliyetleri yürütecek bir birim kurmalıdır.
- c) Araştırma kapsamında otellerin birçoğunun yeşil yıldız kriterleriyle ilgili personel eğitimini periyodik dönemlerde danışmanlık hizmeti aldıkları firmalar aracılığıyla gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir.
- d) Araştırma kapsamında otellerin enerji tasarrufuna oldukça önem verdikleri merkezi ısıtma sistemini aktif olarak kullandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında gerek genel alanlarda gerekse odalarda aydınlatma cihazlarında tasarruflu olanların tercih edildiği, oda kartlarının kullanıldığı,

- özellikle oda kapısı veya penceresinin açılması durumunda klimaları devre dışı bırakan siviçlerin kullanıldığı araştırma kapsamında tespit edilmiştir.
- e) Araştırma kapsamında otellerin su kullanımına çok büyük önem verdikleri görülmüştür. Gerek misafir banyolarında gerekse personel banyolarındaki çeşmelerin tamamına yakınının çeşme uçlarında perlatörler takılarak suyun debisi düşürülmekte ve su tasarrufu sağlanmaktadır. Ayrıca atık sular bağlı buldukları belediyenin su arıtma tesislerine gönderilmektedir. İnsan yaşamı açısından oldukça önemli olan suyun ihtiyaç duyulduğu kadar kullanılması sürdürülebilirlik açısından oldukça önem teşkil etmektedir.
- f) Araştırma kapsamında otellerin, çevre dostu deterjan ve dezenfektan kullanımını önemsedikleri görülmektedir. Bakanlık tarafından önerilen markaların ürünlerini kullanmaya özen göstermektedirler. Kimyasalların kullanımı konusunda personele eğitimler verildiği ve kimyasalların ihtiyaç duyulduğu durumlarda kullanıldığı araştırma kapsamın da tespit edilmiştir.
- g) Araştırma kapsamında otel bünyesinde ortaya çıkan tüm atıkların, Karton, plastik, cam, metal, yağ vb. uygun koşullarda toplanarak periyodik dönemlerde geri dönüşüme gönderildiği araştırma kapsamında ortaya konulmuştur. Özellikle yağ atıkların suya karışımının önlenmesi sürdürülebilir bir çevre açısından önem teşkil eden bir husus olarak ortaya çıkmaktadır. Atık kullanımında bilinçli hareket edilmesi özellikle çok fazla atığın ortaya çıktığı otel işletmelerinde önem teşkil eden bir durum olarak değerlendirilebilir.
- h) Araştırma kapsamında genel olarak tüm otellerin genel alanlarında ve odalarında doğa dostu olmaya yönelik ibarelerin mevcut olduğu araştırma kapsamında tespit edilmiştir. Otellerin tamamında sigara içilmeyen odaların mevcut olduğu ve odalarda doğa dostu ürünlerin kullanılmaya çalışıldığı yine araştırma kapsamında ortaya konulan bir diğer bulgu olmuştur.

Kaynakça

- Aboelmegeed, M. (2018). Direct and indirect effects of eco-innovation, environmental orientation and supplier collaboration on hotel performance: An empirical study. *Journal of Cleaner Production*, 184, 537-549.
- Akdağ, G., Güler, O., Demirtaş, O., Dalgıç, A., ve Yeşilyurt, C. (2014) Turizm Ve Çevre İlişkisi: Türkiye'deki Yeşil Otellerin Gözünden Yeşil Otelcilik Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi, Muğla. ss. 258-267
- Arslaner, E., ve Erol, G. (2017). Alternatif Turizmin Bazı Türleri Üzerine Bir Değerlendirme (An Evaluation on Some. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 422, 438.
- Atay L. ve Dilek S.E. (2013), Konaklama İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Uygulamaları: İbis Otel Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2013, C.18, S.1, ss.203-219.
- Aykan, E., ve Sevim, B. (2013). Konaklama İşletmelerinde Çevre Yönetimi Uygulamaları ve Algılanan Kurumsal İtibar Üzerindeki Etkisi: Kayseri ve Nevşehir Otelleri Üzerinde Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 93-113.
- Baytok, A., Pelit, E. ve Soybalı, H.H. (2017), Alternatif Turizm Mi Turizmde Çeşitlilik Mi? Kavramsal Bir Değerlendirme, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE) ÖS-IV: 1-14
- Birdir S. S., Toksöz D. ve Yenipınar U. (2017), Sürdürülebilirlik Kapsamında Yeşil Yıldız Uygulamalarına Yönelik Tüketici Algıları: Mersin Örneği, VI. Ulusal II. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu 14-15
- Can, E. (2013). "Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Turizmin Sürdürülebilir Rekabet Açısından değerlendirilmesi", *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, S.4.
- Ceyhan, S., ve Ada, S. (2015). İşletme Fonksiyonları Açısından Çevreye Duyarlı İşletmecilik. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(26), 115-138. Nisan 2017/Gaziantep
- Çavuş M.F ve Tancı N. (2013), Yeşil Yönetim ve Çevre Yönetim Sistemleri, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi, 48, (1): 73-82

- Çelik, S. (2018), Alternatif Turizm Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 11 Sayı: 56 Nisan 2018
- Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi Belgesi Verilmesine Dair Tebliğ, <http://www.resmigazete.gov.tr>, (28.05.2018).
- Dolmacı, N.,ve Bulgan, G. (2013). Turizm Etiği Kapsamında Çevresel Duyarlılık. *Journal Of Yasar University*, 8(29), 4853-4871.
- Giritlioğlu, İ., ve Güzel, M. O. (2015). Otel İşletmelerinde Yeşil Yıldız Uygulamaları: Gaziantep Ve Hatay Bölgesinde Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 889-904.
- Güzel, M. O. (2016). Şehir Turizmine Hizmet Veren Otel İşletmelerinin Yeşil Yıldız Kriterlerini Uygulama Düzeyi: Gaziantep ve Hatay İllerinde Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Gaziantep.*
- Hsiao, T. Y., Chuang, C. M., Kuo, N. W., ve Yu, S. M. F. (2014). Establishing attributes of an environmental management system for green hotel evaluation. *International Journal of Hospitality Management*, 36, 197-208.
- Karataş, M., & Babür, S. (2013). Gelişen Dünya'da Turizm Sektörünün Yeri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2013(2), 15-24.
- Kızılırmak, İ. (2011). "Dünyada ve Türkiye'deki Turizm İşletmelerinde Çevre Korumaya Yönelik Uygulamalar: Amacı ve Önemi", *Sosyal Bilimler Dergisi*, S.2, : 1-12.
- Kulakoğlu, N. ve Dilek, S. E, (2011). Sürdürülebilir Turizm Sürecinde Birlikler, Belgeler ve Kriterleri: İber Otel Sarıyerme Park Örneği, Düzce Üniversitesi, 12. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, Düzce
- Küçük, M. (2013) Konaklama İşletmeleri ve Çevreye Duyarlı Uygulamalar, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi, 14. Ulusal Turizm Kongresi
- Olcaç A. ve Bağdadi A. (2017), Hatay İlinde Yeşil Yıldızlı Otellerin Sürdürülebilir Turizm Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma, AL-FARABI 1st International Congress on SocialSciences May 11-14, ss. 486- 499.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı (2013). <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/7283,20130906-3-1.pdf?0> (17.04.2018).
- Toylan, N.V.,Kayıkçı.M.Y., ve Kutluk, A.(2014), Otellerde Personelin Yeşil Bilinci: Bir Yeşillenen Otel Örneği, 15. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı 13-16 Kasım 2014, Ankara, ss 384-395.
- Çelik Uğuz, S. (2011). Sürdürülebilir turizm kapsamında Burhaniye'nin alternatif turizm potansiyeli, *Marmara Coğrafya Dergisi Sayı: 24, Temmuz - 2011, S. 332-353*
- Ünlüöner, K, Kızanlıklı, M.M. ve Arslan, E. (2011). Otel İşletmelerindeki Eko-Etiket ve Sistem Yönetim Belgelerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, Düzce Üniversitesi, 12. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, Düzce
- Yavaş H. (2011), Türkiye'de Siyasi Partilerin Küresel Çevre Sorunlarına Yaklaşımları *Yönetim Bilimleri Dergisi* (9: 1)
- Yılmaz, B. S.,ve Yumuk, Y. (2013). Türk Turizm Pazarında Çevreye Duyarlı Bir Eğilim:"Yeşil Yıldız" Uygulaması ve "Yeşil Yıldız" Sahibi Otel İşletmeleri Üzerine Bir Değerlendirme, 14. Ulusal Turizm Kongresi, s.s 1288-1300.
- Yusof, Z. B., ve Jamaludin, M. (2014). Barriers of Malaysian green hotels and resorts. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 153, 501-509.